

Nr 5.

Ankom till riksdagens kansli den 22 mars 1944 kl. 11 fm.

Första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande, nr 5, i anledning av väckt motion angående åtgärder för åstadkommande av kort sammanfattning av den kristna tros- och livsåskådningen, avsedd att läggas till grund för undervisningen i folkskolans högsta klasser.

I en inom första kammaren väckt och till dess första tillfälliga utskott för behandling hänvisad motion, nr 160, av herr *Arrhén*, har yrkats att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om åtgärder för åstadkommande av en kort sammanfattning av den kristna tros- och livsåskådningen, avsedd att läggas till grund för undervisningen i folkskolans högsta klasser.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet har i vederbörlig ordning inhämtat utlåtande över motionen från kungl. skolöverstyrelsen och lämnat tillfälle för Sveriges allmänna folkskolläraryörening, Sveriges folkskolläraryörförbund, Sveriges folkskolläraryörförbund och Allmänna svenska prästföreningen att inkomma med yttranden. Över en med förevarande motion likalydande, II:239, har andra kammarens första tillfälliga utskott jämväl berett Svenska kyrkans diakonistyrelse tillfälle att yttra sig. Av detta yttrande har utskottet tagit del.

Kungl. skolöverstyrelsen erinrar om att ett tiotal godkända läroböcker med sammanfattning av den kristna tros- och livsåskådningen finnas och att i flera andra godkända läroböcker även ingår en sammanfattning av den kristna tros- och livsåskådningen. Man kan därför knappast anse att läroböckerna på området äro fåtaliga. Det är riktigt att ingen av de ifrågavarande läroböckerna vunnit allmän spridning och allmänt erkännande, men samma förhållande föreligger i fråga om läroböcker på andra undervisningsområden. Överstyrelsen anser att det skulle vara av stort värde för skolans undervisning och fostran om en sammanfattning med huvudvikten lagd på det gemensamma för olika representativa riktningar kunde åstadkommas och efter granskning samt prövning vid undervisningen vinna allmänt stöd främst bland dem, som skola handhava kristendomsundervisningen. Denna sammanfattning bör naturligen utarbetas under hänsynstagande till föreskrifterna i undervisningsplanen för rikets folkskolor. Då denna nu är föremål för en revision, vilken även torde beröra kristendomsämnet, kan ifrågasättas, om icke revisionen bör slutföras,

innan en för undervisning avsedd sammanfattning av den kristna tros- och livsåskådningen på statligt initiativ utarbetas.

Centralstyrelsen för *Allmänna svenska prästföreningen* påminner om att efter införandet av 1919 års undervisningsplan åtskilliga läroböcker blivit på enskilt initiativ utarbetade och av läroboksnämnden godkända för användning. Det innebar dock en betydande olägenhet att sådana läroböcker först en längre tid efter undervisningsplanens ikraftträdande började framkomma. Därför vill centralstyrelsen livligt understryka vikten av att från statsmakterna tillses, att vid antagandet av reviderad undervisningsplan icke någon längre tidsintervall uppstår, under vilken undervisningen kan förvirras och dess effektivitet äventyras genom brist på läroboksanvisning. I god tid böra därför åtgärder vidtagas i överensstämmelse med motionärernas förslag.

Centralstyrelsen för *Sveriges allmänna folkskollära rförening* kan icke underskriva motionärernas uppfattning, att en allmän försämring av den religiösa kunskapen hos vårt folk skulle ha skett efter katekesundervisningens avskaffande. Ej heller torde man med säkerhet kunna påstå, att bristande kunskap om vad som är rätt eller orätt utgör orsak till den uppluekring av det sedliga normmedvetandet, som mångenstädes kan förmärkas. Styrelsen vill dock instämma i motionens syfte att åstadkomma en för barn lämplig framställning, ägnad att lämna en enhetlig och fast kunskap i den kristna tros- och sedeläran. Med hänsyn till den planläggning av undervisningen i kristendom, som för närvarande pågår hos 1940 års skolutredning, anser centralstyrelsen emellertid att motionen ej för närvarande bör föranleda åtgärd.

Styrelsen för *Sveriges folkskolläraryrkesförbund* erinrar om att ett flertal försök gjorts att åstadkomma en lärobok av i motionen föreslagen art, men ehuru flera av dessa äro förtjänstfulla, ha de icke kunnat godtagas som fullt tillfredsställande. Men förutsättningarna för åstadkommandet av en sammanställning av de kristna och etiska grundfrågorna, som med tillräcklig teologisk auktoritet förenar pedagogisk lämplighet för folkskolans åldersstadium, synas otvivelaktigt vara större nu än tillförne. Förbundsstyrelsen instämmer därför i motionens syfte.

Centralstyrelsen för *Sveriges folkskolläraryrkesförbund* betonar vikten av att sammanfattningen av den kristna tros- och sedeläran blir enhetlig, så att ej stoffurvalet helt lämnas åt den enskilde lärarens godtycke. Centralstyrelsen finner det önskvärt att en lämplig lärobok med en kort sammanfattning av den kristna tros- och livsåskådningen kunde utarbetas. Det kan dock ifrågasättas om tidpunkten just nu är den lämpliga, enär 1940 års skolutredning bl. a. har till uppgift att utarbeta ny undervisningsplan för folkskolan, och man bör kunna vänta, att de sakkunniga därvid beakta den oklarhet, som råder i fråga om vissa delar av ämnet kristendoms kunskap, och komma att lämna klarare anvisningar.

Svenska kyrkans diakonistyrelse önskar kraftigt understryka det av motionärerna påpekade behovet av en enhetlig lärobok för sammanfattningen av den kristna tros- och livsåskådningen i folkskolans undervisning. Styrelsen anser att anledningen till att läroboksförfattarna överlag synas ha mindre väl lyckats i sina försök att åstadkomma en verkligt användbar handledning främst torde vara, att de varit bundna av undervisningsplanens föreskrift, att den sammanfattande framställningen skall ske »i samband med den särskilda genomgången av Jesu bergspredikan samt i anknytning till denna». Detta har visat sig vara en ur såväl teologisk som pedagogisk synpunkt orimlig uppgift, och kravet på en ny anknytning till den Lutherska katekestraditionen har därför blivit allt starkare. Det torde också vara tydligt att en sammanfattande framställning av kristet liv och kristen tro blir icke blott riktigare utan även enklare samt mera enhetlig och åskådlig, om den bygges på tio Guds bud, Trons artiklar och bönen Fader vår, än om den mer eller mindre konstlat skall in- tvingas i bergspredikans explosiva formuleringar. Då arbetet på en ny lärobok av här antytt slag i högsta grad torde komma att främjas genom av motionärerna föreslagna åtgärd, får diakonistyrelsen varmt tillstyrka motionen.

Utskottet understryker för sin del det stora behovet av en auktoritativ och för barn lämpad lärobok med sammanfattning av den kristna tros- och livsåskådningen, vilken kunde komma till allmän användning vid undervisningen i kristendom. Denna sammanfattning bör synbarligen utarbetas under hänsynstagande till föreskrifterna i undervisningsplanen för rikets folkskolor, och då denna nu inom 1940 års skolutredning är föremål för en revision, vilken även torde beröra kristendomsämnet, måste det anses lämpligast att avvakta slutförandet av denna revision innan ifrågavarande sammanfattning på statligt initiativ utarbetas.

Utskottet får därför hemställa,

att förevarande motion, I:160, icke måtte till någon första kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 22 mars 1944.

På utskottets vägnar:

HERMAN ERICSSON.

Närvarande: herrar *Ericsson, Carlström, Leander, Einar Persson, Arrhén, Lindblom, Fahlander* och *Lodenius*.
